

Бюракрат

Вольга Караткевіч

Чалавек, які сядзіць пры пісьмовым століку (франц. *bureau*) з тоўстым сукном і мае на ім уладу (грэцкае *kratos*) — гэта й ёсць *бюракрат*. *Бюракрат* абазначае, паводле слоўніка Булькі, службовую асобу, якая пры выкананьні сваіх абавязкаў асноўнае значэньне надае форме, а ня сутнасьці справы.

У Беларусі *бюракратаў* заўсёды бязьлітасна выкрывалі. Вельмі шчыравалі тут літаратары — і Андрэй Мрый, і Якуб Колас, і Аляксей Карпюк. Аднак наймацней іх заклэйміў Пімен Панчанка ў „Паэме сораму і гневу“:

Няхай агнём бязьлітасным гарыць
Сьвет *бюракратаў*, махляроў і гадаў.

Бюст

Сяргей Харэўскі

Бюст па-француску — гэта грудзі. Або яшчэ паясны скульптурны партрэт.

У Беларусь гэтае слова патрапіла з Расеі разам зь *бюстамі* расейскіх цароў. Напрыклад, *бюсты* Аляксандра Другога — „асвабадзіцеля“ стаялі ў Менску і Магілёве, у Шклове ды Бабруйску і нават у купалаўскіх Бяларучах на Лагойшчыне.

Але сапраўдны шал *бюстызацыі* пачаўся за бальшавікамі. Спачатку скінулі *бюст* цара й замянілі яго *бюстам* Карла Маркса з гіпсу. Яго ж беларусы й разьбілі першым, калі бальшавікі ўцяклі былі зь Менску. Калі ж яны вярнуліся, дык заставілі ўсю Беларусь *бюстамі*. Першым жа помнікам у паваенным Менску стаў *бюст* Дзяржынскага, які глядзеў на будоўлю гмаху КГБ. Пасьля пачалі ставіць *бюсты* на радзіме герояў: спачатку — вайны, потым — космасу і, нарэшце, — сацыялістычнай працы. Апошнім савецкім *бюстам* стаў помнік Грамыку, міністру замежных справаў СССР, у вёсцы Старыя Грамыкі на Гомельшчыне. І цяпер гэтае самотная галава, прыцярушаная радыяцыйнай, сузірае спусьцелую „радзіму героя“. І першым жа *бюстам*, скінутым пры незалежнасьці, стаў помнік Карлу Марксу, што стаяў разам зь *бюстам* Леніна ля будынку былога ЦК.

У сваім першародным сэнсе слова *бюст* прыйшло да нас у 80-ыя гады. Слова *бюстгальтар*, вывернутае на ўсялякія лады ў беларускім роце, было вядомае крыху раней, калі ім сталі замяняць уласныя станікі ды гарсэцікі. Але тое, што грудзі ў жанчын завуцца па-культурнаму *бюстам*, стала ведама люду паспалітаму зь „перастройкаю“. Кароткае замежнае слова эканоміць і час, і адчуваньні. Але й блытае. „Шыкоўны *бюст*! Прыгожы *бюст*!“ — можна сказаць і пра гранітную халодную галаву, і пра стан дзявочы. Аднак нават самы гарадзкі беларус усё ж скажа, што маці дае немаўлятку цыцку, а ня *бюст*. Бо *бюст* — гэта слова, пазбаўленае цела.

Вагонка

Сяргей Харэўскі

Гэтае слова трывала ўвайшло ў беларускі лексыкон, спакваля падмяняючы слова „шалёўка“. Шалёўка — вузкія габляваныя дошкі, якімі абшываўся